

PROGRAM ZAŠTITE (jabuke, kruške, višnje, trešnje....) OD MALOG MRAZOVCA- *Operophtera brumata* L. poznatijeg u narodu kao „zeleni crv“

PRIPREMILI: Izvještajno - prognozna služba Ministarstva za privredu Bosansko-podrinjskog kantona Goražde u saradnji sa uposlenicima koji obavljaju izvještajno prognozne poslove u oblasti zaštite poljoprivrednog bilja Grada Goražda i općina Foča u FBiH i Pale u FBiH

OPIS ŠTETNIKA

Ženka malog mrazovca (leptir) ima zakrčljala krila dužine nekoliko milimetara i ne može letjeti. Kreće se hodajući i to veoma brzo. Mužjaci (leptir) su dobri letači, imaju prednja krila žuto- sive boje do žuto- smeđe boje a zadnji dio od sive do bijele boje.

Jaja su modrozeleno do ružičaste boje.

Gusjenice su svjetlo zelene boje sa tamnijom prugom na leđima i svjetlijim prugama sa strane.

leptir ženke

leptir mužjaka

gusjenica

Fotografije preuzete sa interneta

CIKLUS RAZVOJA ŠTETNIKA

Imaju jednu generaciju godišnje.

Ženka polaže jaja od kraja oktobra do kraja decembra u skupinama od 5-50 u svim dijelovima voćnog stabla. Iz jaja se u proljeće izlegu gusjenice. Jako su proždrljive i odmah počinju sa ishranom. Hrane se mladim pupovima, cvjetovima i listovima do polovine maja. Mogu narasti i do 3 cm. Pomoću niti koju same ispredaju spuštaju se na zemlju ispod voćke, gdje se obavijaju česticama zemlje stvarajući čaure i tako se ukopavaju u tlo na dubinu od oko 5 cm gdje se kukoljke.

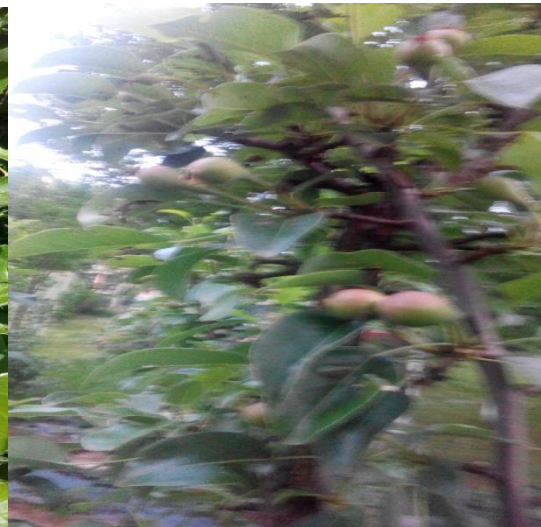
Iz kukoljica krajem oktobra i početkom novembra izlijeću leptiri. Ženke se penju hodajući prema krošnji, a mužjake privlači mirisom i nakon kopulacije odlažu jaja, koja ostaju na drveću do proljeća, gdje dalje nastavljaju svoj razvojni ciklus.

ŠTETE OD MALOG MRAZOVCA

Štete na voćnim stablima prčinjavaju gusjenice koje su jako proždrljive. Uništavaju mlade pupove, cvjetove i prave velike rupe na listovima. Mogu prouzrokovati golobrst, a to se desilo na velikom broju voćnih stabala na području našeg kantona gdje su se slabo ili nikako provodile mjere zaštite.

Fotografije sa područja BPK-a Goražde (štete od malog mrazovca)

Fotografije sa područja BPK-a Goražde – voćna stabla gdje su vršene mjere zaštite i gdje nije bilo štete od malog mrazovca i drugih štetnika

U skladu sa članom 6. Zakona o zaštiti zdravlja bilja („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 23/03) vlasnici su obavezni nadzirati biljke koje rastu kako bi blagovremeno uočili pojavu štetnih organizama.

MJERE ZAŠTITE

- Sa zaštitom se može krenuti poslije završene rezidbe voćnih vrsta ,krajem januara i početkom februara u zavisnosti od temperature zraka i to je zimsko tretiranje voća. Preporučuje se primjena mineralnih ulja sa dodatkom preparata na bazi bakra ili gotovi preparata koji u sebi sadrže i bakar i mineralno ulje(Crveno ulje, Modro ulje, Plavo ulje).Pored jaja malog mrazovca navedenim preparatima se suzbijaju i druge brojne biljne bolesti i štetočine koje prezimljuju na voćkama.
- Zaštitu izvršiti po mirnom vremenu, kad su dnevne temperature iznad 7 stepeni C, cjelovitim prekrivanjem stabla, a voditi računa da ne postoji opasnost od noćnih niskih temperatura jer može doći do izmrzavanja stabla.
- Zaštita sa navedenim preparatima se može obaviti do početka kretanja vegetacije.
- Kretanje štetnika se mora pratiti, posebno voćnjaka koji se nalaze u blizini šume. Pojavom gusjenica zaštita se može izvršiti nekim od insekticidima :(Carogen 20 CS, Runner 240 SC , Direkt ,Chromorel D, Laser 240 SC, Calypso SC 480) i drugim registrovanim sredstvima čija je aktivna materija dozvoljena za upotrebu u Bosni i Hercegovini. Navedenim sredstvima se uništavaju i drugi štetnici koji su prisutni na voću.
- U toku ljeta zaštita se može izvršiti obradom tla oko stabla. Time se uništavaju kukoljice koje se nalaze u tlu i sprječava izlazak leptira u jesen.
- U jesen suzbijanje ovog štetnika se može postići lijepljenjem traka oko debla na koju se zalijepi ženka i time sprječi polaganje jaja.

R.B.	Naziv štetnika	Naziv sredstva za zaštitu	Vrijeme primjene
1	Jaja malog mrazovaca i drugi štenici koji prezimljuju na drveću i brojne prezimljujuće gljive i bakterije uzročnici brojnih biljnih bolesti u toku vegetacije	Mineralano ulje + sredstva na bazi bakra ili gotovi preparati koji sadrže i bakar i mineralno ulje Crveno ulje ili Plavo ulje ili Modro ulje	Vrijeme mirovanja vegetacije u zavisnosti od vremenskih prilika od kraja januara do perioda pred kretanje vegetacije
2	Jaja i gusjenice malog mrazovca	<ul style="list-style-type: none"> - Carogen 20 CS, aktivna materija hlorantraniliprol - Runner 240 SC, aktivna materija metaksifenoimid, - Direkt, aktivna materija alfacipermetrin - Chromorel D, aktivna materija hlorpirifos+cipermetrin 	Pojava gusjenica - po mogućnosti izbjeći fazu cvjetanja zbog zaštite pčela

		<ul style="list-style-type: none"> - Laser 240 SC, aktivna materija spinosad, - Calypso SC 480, aktivna materija tiaklopid. Mogu se koristiti i druga registrovana sredstva čija je aktivna materija dozvoljena u Bosni i Hercegovini. 	
3	Čaure malog mrazovca	Pregled tla oko stabla i sakupljanje i uništavanje čaura	Maj-Juni mjesec
4	Kukoljice malog mrazovaca	U toku ljeta zaštita se može izvršiti obradom tla oko stabla. Time se uništavaju kukoljice koje se nalaze u tlu i sprječava izlatak leptira u jesen.	Kraj juna do kraja septembra
5.	Leptiri malog mrazovca	U jesen suzbijanje ovog štetnika se može postići lijepljenjem traka oko debla na koju se zalijepi ženka i time sprječi polaganje jaja.	Početak oktobra

Prije upotrebe sredstva za zaštitu bilja, neophodno je pročitati uputstvo o primjeni i strogo se pridržavati istog. Isto tako potrebno je pratiti vremensku prognozu jer nakon tretiranja, kiša ne bi trebala pasti narednih 5 do 6 sati.

Zaštitu vršiti u skladu sa Pravilnikom o obavezama korisnika fitofarmaceutskih sredstava (FFS) („Službeni glasnik BiH”, br. 101/12).

Odredbom člana 7. navedenog pravilnika propisana ja zaštita pčela:

(1) U vrijeme cvjetanja poljoprivrednih kultura, korisnik je obavezan najmanje 48 sati prije tretiranja kontaktnim FFS opasnim za pčele obavijestiti pčelare. Obavijest mora sadržavati datum i tačno vrijeme tretiranja, trgovinski naziv FFS, naziv korisnika FFS, te podatke o mjestu tretiranja. Ako korisniku pčelar nije poznat, obavezan je obavijestiti najbliže udruženje pčelara.

(2) Korovi i trave u fazi cvjetanja u višegodišnjim zasadima, u trenutku tretiranja FFS koja su opasna za pčele, moraju biti pokošeni ili na drugačiji način treba spriječiti da FFS dođe s njima u dodir.

(3) U vrijeme cvjetanja gajenih biljaka zabranjena je primjena sistemskih FFS opasnih za pčele.

(4) Primjena kontaktnih FFS opasnih za pčele u vrijeme cvjetanja gajenih biljaka dopuštena je samo u noćnim satima i to počevši od dva sata nakon zalaska do dva sata prije izlaska sunca.

Goražde, 06.12.2018 godine

